

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1720

Quæst. 210. Quænam sint poenæ Apostatarum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73982](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73982)

per receptionem ordinum minorum ad statum laicalem non peccat saltem graviter. Arg. c. i. de Cleric. conjug. nec cogi possunt, ut ad statum illum redeant, nec poenis verorum Apostatarum subjacent, ut constat praxi & consuetudine, & ista docent longè probabilius cum gl. in c. tua. h. t. v. tolerandi. Covar. de spons. p. 2. c. 9. §. 3. n. 2. contra Gonz. inc. 1. h. t. n. 5. & alios, quin & licet constitutus in minoribus beneficium ecclesiasticum, vi cuius tonsuram & habitum clericalem deferre tenetur, habeat, dimisso beneficio, & consequenter habitu clericali se etiam autoritate propria ad statum saecularem seu laicalem conferat, apostasiam propriè committere non videtur; Secus, si id faceret beneficio retento, ut Farin. l. c. n. 127. Sylv. Pirh. h. cit.

3. Tertia est à religione, dum quis sine licentia Superioris regularis, alteriusque, qui eam concedere potest, ab ordine religioso, quem professus fuit, recessit, sine proposito redeundi, sive cum proposito nunquam redeundi, Sylv. v. Apostata. g. q. 4. Rodriq. Tom. 1. q. 4. regul. q. 30. a. i. Laym. l. 2. tr. 1. c. 16. n. 1. Pirh. h. t. n. 8. dicitur primò: *Recessit sine licentia superioris*, si enim recessit à religione, seu liberatus à regulari observantia de ejusdem licentia, V. G. legitime translatus ad Episcopatum, non est apostata; dicitur secundò: *Ab ordine Religioso*, intellige verè tali seu à religione approbata. Dilcedentes siquidem à pia aliqua communitate, quæ vera per Sedem Apostolicam approbata religio non est, & si juxta statuta sua novitiatum habeant, & tria vota ex devotione emittant; Apostatæ non sunt; Sanch. l. 6. c. 8. n. 7. Tambur. de jure Abb. Tom. 3. d. 8. g. 1. n. 4. Reiffenst. h. t. n. 11. Comprehenditur quoque sine ordine religioso omnis ordo religiosus, siquidem deserens suum ordinem, quem professus & ipso facto vel animò ingrediendi ad alium ordinem etiam laxiorem transgreditur, non est Apostata; etsi illicite id fiat propter defectum licentia superioris ad hoc, eò quod à statu religioso ut sic non deficiat, etsi deficiat ab hoc particulari, sibi que per ingressum reddito proprio statu, habet enim voluntatem non relinquendi absolute statum religiosum (quod ad Apostasiam à religione requiritur) sed commutandi statum unius religionis in statum alterius religionis, idque etiam si talis commutatio non sortiatur effectum, seu invalide fiat talis transitus, cum id non impediat, quò minus talis haberit voluntatem vivendi in tali statu, ac ita docent Sylv. v. religio. 4. q. 4. & v. Apostasia. q. 4. n. 9. Et ibidem ferè omnes Summistæ, item Cajet. 2. 2. q. 12. a. 1. Roderiq. l. c. Azor. p. 1. l. 12. c. 17. q. 7. Less. l. 2. de restit. c. 41. dis. 13. n. 102. Sanch. l. 6. sum. c. 8. n. 8. Reiffenst. h. t. n. 12. alique apud Castrop. tr. 16. n. 6. quorum sententiam etsi ipse communem dicat & probabilissimam, oppositam tamen satis probabilem & fortè veriore asserit n. 7. citatque pro ea Suar. Tom. 5. de cens. d. 31. f. 6. n. 4. Et Tom. 4. de relig. tr. 8. l. 3. c. 12. à n. 17. ex ea potissimum ratione, quòd in eo casu recedit omnino à statu religioso, dum à religione, in qua verè professus, quantum est ex parte illius, recedit in perpetuum & aliam verè & propriè non assumit, quin & animum eam assumendi habere non potest, quia illa assumptio & commutatio est impossibilis, nisi fortè erroneè censetur illam esse possibilem, seu ad illam se valide transire posse; ad hæc talis tanquam verus apostata puniri possit, & non excusetur ab apostasia ob habitum alterius religionis invalide assumptum, ut constat ex variorum Pontificum Bullis, nimirum Pauli III. incipiente: *licet debitum pastoralis officii.*

Pii V. edita Anno 1565. incipiente: *agrum republi-*
tamus. Gregor. XIII. incipiente: *dilecti filii Sc.*

4. Dicitur tertio, sine animo ad ullam amplius religionem redeundi; si enim religionem suam etiam sine licentia superioris deserat, animo & causâ solùm vagandi ad tempus extra religionem, cum proposito redeundi aliquando ad illam, censendus quidem est fugitivus (de quo ut præcise tali vide tractata à me ex professo plures per quaestiones, l. 3. Decretal. tit. 31.) non autem apostata, qualis tamen erit, si recedat ab omni ordine, cum proposito nunquam redeundi ad ullam ordinem, sive habitum religiosum retineat, sive abiciat, retentio enim & objectio habitus sicut se habent tanquam quid accidentale ad substantiam religionis, ita etiam ad substantiam criminis apostasia à religione, ut Sanch. l. 2. mor. c. 8. n. 4. Azor. p. 1. l. 14. c. 17. q. 6. Farin. tr. de heres. q. 183. §. 1. n. 62. Pirh. h. t. n. 8.

Quæst. 210. Quenam sint poenæ Apostatarum?

1. **R**esp. Primò Apostatæ à fide incurrunt poenas omnes, quas hæretici, cum omnes sint verè hæretici, etsi non omnes hæretici sint apostatæ. Abb. in c. 1. h. t. n. 3. Sanch. l. 2. c. 7. n. 18. Farin. l. c. n. 19. Azor. p. 1. l. 7. c. 22. q. 2. Reiffenst. h. t. n. 4. cum communi & certa; juxta c. contra de heres. in 6. uti etiam juxta, idem c. & communem, apostatarum fautores, receptores, defensores; easdem poenas incurrunt, quas fautores, receptores hæreticorum, quò & gravius punitur apostasia quam simplex hæresis, cum eam in alitè excedat, dum nimirum, quamdiu vivunt, semper & post mortem ad quinquennium accusari & in suis puniri possunt, juxta L. si quis. §. l. Apostatarum c. de Apostat. non suffragante eis poenitentia uti hæreticis, juxta Ci cum. C. eod. ad hæc privantur impunitatis & libertatis privilegio concessio hæreticis in Tractatu pacis Osnabrugensis & Monasteriensis, ita ut, sive Catholicus, sive hæreticus à fide Christiana totaliter deficiens transeat ad judaismum, Mahometismum, Paganismum, omnibus poenis contra apostatas & hæreticos statutis subjaceret.

2. **R**esp. Secundò poenæ apostatarum ab ordine sacro sunt ferè sequentes, prima, excommunicatio, non quidem lata sententia, sed ferenda; nisi Clericus in sacris constitutus matrimonium contrahere præsumpserit. Abb. in c. 1. h. t. n. 3. Menoch. de arb. cas. 14. n. 48. Sanch. de matrim. l. 7. d. 48. n. 1. Pirh. h. t. n. 5. Arg. c. 1. h. t. Clem. unic. de consanguinit. & affinit. Secunda est infamia, non quidem juris, sed ipso facto incursa. Arg. c. alieni. 2. q. 7. can. beatus. 3. q. 4. Thesaur. p. 2. de poen. Eccles. v. Apostasia. c. 4. n. 3. vi cuius durante apostasia repellantur à quibuscunque dignitatibus, honoribus, officiis, ab accusando, ferendo testimonio, aliisque actibus, à quibus infames arcenent. Menoch. l. 6. Diaz. in pract. crim. c. 115. n. 2. Pirh. h. t. n. 5. Tertia est irregularitas improprie tamen dicta & orta ex infamia, quæ per poenitentiam tollitur, nisi apostata contraxerit matrimonium; hoc enim inito & consummato contrahit irregularitatem ortam ex bigamia similitudinaria tollendam per dispensationem etiam ab Episcopo Clerico poenitenti & commendato concedendam. Wiestn. h. t. n. 15. juxta dici solita l. 1. Decret. tit. 21. Quarta apostatarum à sacro ordine poena est, amissio privilegii canonis, ita ut talem percutiens non incurrat excommunicationem laram. Can. si quis suadente. 17. q. 4.

in percussores Clericorum, pro ut sumitur ex c. 1. b. 1. & c. *perpendimus. de sent. excomm.* ac præcipue si ab Episcopo ter admoniti non respiciant. Arg. c. *audientia. eod.* non tamen amittunt privilegium fori, ut Pirh. b. 2. n. 5. Arg. cit. c. 1. Eadem est pœna apostatarum minus proprie talium, nimirum deficientium ab Ordine Clericali non sacro, dum dimisso, ad quem tenentur, habitu Clericali moniti in hac sua Apostasia persistentes tanquam Laici conversantur. Pirh. Farin. *ll. cit.* possunt quoque Episcopales Apostatas, qui nec minis nec blanditiis induci volunt ad resumendum habitum clericalem, duro mancipare carceri, ita ut solum misera illis vita referretur, donec à sua nequitia respiciant, juxta expressum textum c. *à nobis. b. 1.* undè sequitur, quòd jure Canonico carcer deservire possit & ad custodiam & ad pœnam. c. *quamvis. de pœnis in 6. Abb. in cit. c. à nobis. n. 2.* Puh. h. t. n. 7. Porro ut pœnæ hæc locum habeant, constare debet de Apostasia hac, si enim graviter solum de ea infamati & suspecti sunt, deficiente probatione per censuram ecclesiasticam compellendi sunt ad Canonicè purgandum, juxta c. *in e. b. 1.* quod si non fecerint, habentur pro confessis, & compellendi ad reassumendum habitum. Intelligendum id proinde de iis Apostatis, qui in ordine sacro constituti ad sæculum redire nequeunt, sicut possunt in minoribus constituti. Pirh. b. c. n. 6. cum gl. in cit. c. *in e. b. 2. v. tolerandi.*

3. Resp. Tertio, tamen pœnæ multæ aut censuræ apostasiæ ab ordine religioso verè præcisè quâ tali statutæ sint jure communi, ut rectè docent Navar. *comm. de regul.* Suar. *Tom. 4. de relig. tr. 8. l. 3. c. 1. n. 10.* Castrop. *tr. 16. d. 4. p. 16. n. 10.* Arg. *Trid. sess. 25. c. 4. de regular.* dum ibi loquens de temerè recedentibus à suis conventibus religiosis nullius pœnæ mentionem fecit, sed arbitrio superioris puniendos reliquit, jure tamen communi statutæ sunt ei pœnæ sequentes, si committatur apostasia dimisso habitu religioso, prima excommunicatio, & quidem ipso jure seu facto incurrenda in casu dimissi habitus, alias eò retento non infligenda, ut docent cum gl. in c. 2. *ne Clerici vel monachi in 6. v. ipso facto.* Azor. *l. c. c. 17. g. 6.* Menoch. *de Arb. cas. 546. n. 30.* Farin. *l. c. n. 107.* Wiestn. *b. t. n. 11.* Reiffenst. *n. 14.* qui etsi pro eadem sententia citet Sanch. *l. c. c. 8. n. 20.* is tamen cum gl. in c. 1. *de tempor. ordinat. in 6. v. Apostata,* in oppositum, nempe ipso jure, nunquam incurri ab apostata hanc excommunicationem tanquam probabilis citatur à Pirh. n. 9. idem tenente. Secunda pœna est suspensio ab usu Sacrorum Ordinum (non verò minorum) quos apostata durante apostasiâ suscepit. C. *fin. b. 1.* duratque hæc suspensio post reditum ad Ordinem actiâque penitentiam, ut ministrare nequeat in dictis ordinibus, donec Papa dispenset. *cit. c. fin.* Sed neque stante apostasiâ, & consequenter prohibitione executionis ordinis in ea suscepti, ad alium altiorem ascendere nequit. Sanch. *l. 6. sum. c. 8. n. 22.* Suar. *Tom. 5. de cens. d. 33. f. 6. n. 3.* Castrop. *l. c. n. 12.* juxta regulam desumptam ex c. *cum illorum, de sent. excomm.* majora intelliguntur prohibita, cuius vitia minorâ, quam tamen suspensionem ab accessu ad altiorem ordinem non esse impostam tanquam pœnam ob erimen Apostasiæ, sed ut impediatur crimen, quòd committitur recipiendo sacros Ordines in illo pravo & infamistatu, notat Castrop. *l. c.* neque etiam imponitur suscipienti Ordines minores, quia *cit. c. fin.* expressè solum loquitur de Ordinibus sacris, unde si in apostasiâ nullus susceptus est Ordo sa-

R. P. Leur. *Jur. Can. Lib. V.*

cer, & hinc nulla contrahitur suspensio, apostatam redientem ad Ordinem citra dispensationem esse habilem ad suscipiendos quoscunque Ordines, & etiam ad exercendos susceptos extra Simoniam, tradunt Sanch. *l. c. n. 26.* Suar. *l. c. & Tom. 4. de relig. l. 3. c. 1. n. 28.* apud Castrop. *l. c. iis inhaerentem.* Quibus obstare non videtur *Extrav. seu Bulla Pauli IV.* quæ incipit: *Postquam divina bonitas &c.* in qua Apostatas à religione (credo persistentes in apostasia) suspendit Pontifex in perpetuum ab omni ecclesiastici Ordinis executione & ab omni gradu, omnibusque beneficiis obtentis & eorum fructibus, inhabilesque reddit ad quoscunque gradus & beneficia imposterum obtinenda, eò quòd teste Sanch. *l. c. n. 30.* apud Castrop. *n. 13.* non careat probabilitate, eam Bullam non esse receptam.

4. Quarta pœna est, quòd apostata durante apostasia privatus existat privilegiis suæ religionis, juxta quòd ait Trident. *sess. 25. de regul. c. 19.* ubi: *interim verò nullo privilegio suæ religionis juvetur,* de cætero certum, posse Prælatos religionis dictos apostatas, uti & fugitivos capere & incarcerare, aliisque desuper pœnis afficere, ut respiciant, sintque aliis in exemplum, juxta c. *à nobis, hoc ut.* fierique posse hanc capturam etiam extra proprium territorium, cum servum fugientem possit Dominus ubicunque capere & in carcere detinere, & tanquam rem propriam usurpatam recuperare, ut latè Navar. *comm. 3. de regul. n. 50.* Et hæc de pœnis jure communi statutis aut infligendis apostatis verè talibus, quales sunt, quicunque post edita religionis vota substantialia, etsi non solemnia, ut in aliis religionibus, sed simplicia (ut sunt, quæ in Societate Jesu post expletum novitiarum emittuntur) temerè à religione recedunt animo ad eam non redeundi, ut constat ex constit. Gregor. XIII. edita Anno 1558. & incipiente: *Ascendente.* non verò, qui post vota paupertatis, castitatis, obedientiæ, ex devotione in novitiatu edita à novitiatu recedunt, cum per talia non constituentur religiosi, ut Tamb. *de jure. Abb. Tom. 3. d. 8. g. 1. n. 3.* Sanch. *l. c. n. 6.* cum communi, neque qui post edita religionis vota ob culpam à superiore à religione ejeti sine animo redeundi vitam sæcularem ducunt. Less. *de just. c. 4. n. 109.* Pirh. *b. t. n. 8.* neque sine venia cum animo, diu, v. g. ad tres annos vel quatuor, absque animo tamen non redeundi, recedentes, etsi propter diurnam talem evagationem hunc animum redeundi amisisse censentur, perindeque habeantur, ac si nunquam eum habuissent. Arg. *L. qui cum uno. §. 13. ff. de re milit. juncta gl. v. remanentes,* non solum pro foro interno, sed & externo, si animum redeundi probare possunt, apostatæ verè non sunt, nec tales habendi, adeoque nec pœnis eorum subjecti, sed solum fugitivi. Less. *l. c. Clar. §. fin. g. 78. n. 4.* Farin. *cit. g. 183. n. 63.* Castrop. *l. c. n. 4.* si verò spectentur speciales religionum constitutiones & privilegia, sicut plures habentur in iis pro veris apostatis, ut videre est apud Reiffenst. *b. t. à n. 17.* ita etiam speciales iis statutæ pœnæ, aliæque circa capturam & incarcerationem eorum, de quo vide Rodriq. *Tom. 1. regul. 99. g. 30. n. 6.* & sic in specie pro Societate Jesu concessit Pius V. ut Præpositus Generalis aliique Superiores possint recedentes post vota biennii summarè sine figura judicii capere & incarcerare, debitisque pœnis afficere, ubicunque sint, sive in sæculo, sive in alia religione, invocato etiam brachio sæculari, de quo vide *compend. privileg. Societ. v. Apostasia. §. 5.*

2 2

Quest.